

FÖRSVARsutskottets utlåtande 2/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen och av vissa andra lagar som har samband med den, till godkännande av tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras delar och komponenter och ammunition till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 september 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen och av vissa andra lagar som har samband med den, till godkännande av tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras delar och komponenter och ammunition till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen (RP 106/2009 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att försvarsutskottet ska lämna ett utlåtande i saken till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- projektchef Mika Lehtonen, inrikesministeriet

- lagstiftningsdirektör Seppo Kipinoinen, försvarsministeriet
- biträdande avdelningschef Tuija Sundberg, Huvudstaben
- överstelöjtnant Heikki Pohja, Gardesjägarregementet
- verksamhetsledare Pekka Tuunanen, Försvarsutbildningsföreningen (MPK)
- ordförande Harri Westerlund, Officersförbundet rf
- ordförande Petteri Leino, Underofficersförbundet rf
- ordförande Antti Kuivalainen, Befälsförbundet rf
- verksamhetsledare Janne Kosonen, Finlands Reservofficersförbund
- verksamhetsledare Olli Nyberg, Reservistförbundet — Reservunderofficersförbundet rf
- ordförande för skjutvapenkommittén Arto Pulkki, Reserviläisurheiluliitto ry
- överstelöjtnant Juhani Sillanpää, Upseerien Ampumayhdistys ry

- verksamhetsledare Risto Aarrekiivi, Suomen Ampumaurheiluliitto ry
- intressebevakningsdirektör Markku Kojo, Finlands Läkarförbund
- ordförande Esko Hakulinen, Asealan Elinkeinonharjoittajat ry
- ordförande för juridiska arbetsgruppen Antti Sukuvaara, Asealan elinkeinonharjoittajat ry
- ordförande Jukka Sassi, Asehistorian Liitto ry
- ordförande Jari Mäkinen, Suomen Asehistoriallinen Seura ry
- verkställande direktör Jaakko Vottonen, Asetekno Oy.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmän bedömning av propositionen

Regeringen föreslår sättande i kraft av de ändringar som följer av FN:s skjutvapenprotokoll och EU:s direktiv om ändring av vapendirektivet. Vidare föreslår regeringen ändringar i skjutvapenlagen som har nationella orsaker.

Den nationella översynen av bestämmelserna i vapenlagstiftningen kommer att genomföras i två etapper. Den första etappen, dvs. den aktuella propositionen, går främst ut på att införa strängare tillståndsvillkor för handeldvapen. Den andra etappen ska innefatta översyn av lagstiftningen om skjutbanor och utredning av behovet att införa tillståndsplikt för pilbågar och de effektivaste luftvapnen och att se över bestämmelserna om gassprejer.

Utskottet kommer i det följande att koncentrera sig på viktiga frågor inom sitt eget ansvarsområde. Det finner att propositionen är nödvändig och att det rör sig om ett behövligt projekt för att garantera allmän ordning och säkerhet. Detta är en central aspekt när man bedömer propositionen. Det finns ingen som har en absolut rätt att få skjutvapentillstånd. Tillståndsmyndigheten måste alltid pröva både de allmänna och de särskilda förutsättningarna när den behandlar ansökningar om vapentillstånd. Särskilt betonar utskottet att resurserna måste sättas in för att utreda bakgrund och lämplighet i fråga om dem som ansöker om ett första vapentillstånd.

Enligt propositionsmotiven är det viktigaste syftet med ändringen av skjutvapenlagen att öka vapensäkerheten. Detta eftersträvas bland annat genom en höjd åldersgräns för vem som får an-

söka om vapentillstånd och en bättre gallring och övervakning i fråga om lämplighet. Som allmän nedre åldersgräns för förvärv av skjutvapen föreslås 18 år och för handeldvapen 20 år.

Det är meningen att tillstånd till handeldvapen första gången ska beviljas som ett tidsbundet tillstånd på fem år. Därefter ska tillståndshavaren med fem års mellanrum visa upp bevis på aktiv hobbyutövning. Det ska vara tillåtet att med vårdnadshavarnas samtycke meddela dem som fyllt 15 men inte 18 år parallelltillstånd för hagelgevär, gevär, salongsgevär eller kombinationsvapen för sådant skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen eller för sport- och hobbysskytte, om de annars uppfyller de krav som gäller en tillståndshavare.

Utifrån inkommen utredning konstaterar utskottet att propositionen inte i tillräcklig utsträckning beretts med olika intresse- och intressentgrupper. Många välmotiverade yttranden har lämnats om propositionen, men dessa har i stor utsträckning lämnats utan hänsyn på ett sätt som inte kan anses vara adekvat lagberedning. Utskottets syn är att särskilt skjutvapennämndens expertis ska utnyttjas fullt ut under nästa etapp av översynen av skjutvapenlagstiftningen.

Den aktuella propositionen innehåller enligt utskottets bedömning många bestämmelser som behöver ändras om det ska vara möjligt att även i fortsättningen utöva ansvarsfullt, säkert och mångsidigt skytte i Finland. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att bestämmelserna om praxis när det gäller vapentillstånd nu blir ändamålsenliga. I fråga om de andra bestämmelser i propositionen som kräver närmare granskning anser utskottet det vara möjligt med ett förfarande

där man återkommer till dem under nästa etapp av översynen.

Utskottet påpekar att rapporten av den 17 februari 2010 från den undersökningskommission som utredde skolskjutningen i Kauhajoki hör nära ihop med propositionen. I rapporten rekommenderas det bland annat att vissa typer av vapen förbjuds och att tillståndsvillkoren för vapen skärps. Kommissionen föreslår också andra åtgärder i syfte att förbättra säkerhet, hälsovård och social samverkan på skolorna. Åtgärdsrekommendationerna i rapporten måste gås igenom grundligt i samarbete med olika berörda grupper och därför går det inte att ta närmare ställning till dem i detta skede, konstaterar utskottet.

Frivilligt försvar

Utskottet understryker att en omarbetad skjutvapenlag inte får utgöra ett hinder för upprätthållande och utveckling av den krigstida reservens kompetens på frivillig basis. En utbildad och kompetent reserv är en nödvändig och avgörande förutsättning för att försvarets krigsberedskap ska kunna utvecklas. Reserven är så pass stor att reservisternas skjutskicklighet inte kan upprätthållas bara genom försvarets repetitionsövningar. Genom reservens aktiva och frivilliga skjutverksamhet, som hör till alla reservistorganisationers normala basverksamhet, upprätthålls sådan kapacitet, fälduglighet och försvarsvilja som behövs för hela landets försvar.

De föreslagna ändringarna i lagen om skjutvapen betonar verksamhet som siktar på skyttetävlingar. Med tanke på reservens skjutskicklighet är det inte motiverat att bara tolka sådan discipliner som sportskytte där den berörda personen också måste delta i tävlingsverksamhet.

Typisk skjutning inom försvarsmakten och reservistorganisationer är skolning med tjänstevapen eller träning för taktisk användning av vapen (exempelvis pricksskytte). Dessa är inga discipliner som det tävlas i, men om reserven ska upprätthålla sina färdigheter i skytte och vapenhantering måste de ändå anses vara viktiga former av skjutning, och man utövar och tränar

dessa allmänt inom reservistorganisationernas skjutverksamhet. Utskottets syn är att man som godtagbart användningssyfte (43 §) för ett vapen också ska beakta det frivilliga försvaret och den väsentligt tillhörande skjutträningen.

Krav på dem som får förvärvstillstånd till handeldvapen

På grundval av den gällande lagen har det gått att i praktiken få tillstånd att förvärva handeldvapen med mycket begränsad dokumentation. Det har inte funnits bestämmelser i lag om hur man ska påvisa att personen i fråga utövar sport- och hobbysskytte.

Nu föreslår regeringen att skjutvapenlagens bestämmelser om handeldvapen, dvs. pistol, miniatyrpistol, revolver och miniatyrrevolver, ska ändras. Enligt lagförslaget ska bara de som fyllt 20 år i fortsättningen få tillstånd till sådana vapen. En höjning av denna åldersgräns till 20 år enligt utskottet motiverad särskilt mot bakgrund av att tillståndsmyndigheterna föreslås få tillgång till mycket mer bakgrundinformation om de sökande bland annat genom fullgjord värnplikt eller deltagande i uppbåd.

Tillstånd till handeldvapen ska till en början beviljas som tidsbegränsat på högst fem år, och därefter ska tillståndshavaren med fem års mellanrum visa upp intyg på aktiv hobbyutövning. I detaljmotiven sägs det att en höjning av åldersgränsen till 20 år kommer att göra det svårare för 15–19-åringar att utöva hobbysskytte med handeldvapen.

Enligt uppgift är denna begränsning särskild problematisk för de personer under 20 år som utövar sportskytte och hör till föreningen Suomen Ampumaurheiluliittos landslags- och träningsgrupper. Försvarsutskottet föreslår förvaltningsutskottet att aktiva sportskyttar som inte har fyllt 20 år även i fortsättningen ska beviljas dispens eller undantag i form av parallelltillstånd i enlighet med rådande praxis. Vidare påpekar försvarsutskottet att det enligt den föreslagna 54 § går att bevilja personer som har fyllt 15 men inte 18 år parallelltillstånd till s.k. långa vapen för sportskytte.

Skytteföreningar och skytteinstruktörer

De personer som uppfyller villkoren enligt 45 d § i lagförslag 1 kan godkännas som skytteinstruktörer. Ett villkor är att man fullgjort en utbildning som inrikesministeriet fastställt.

Med skytteförening avses en förening som fått tillstånd enligt 4 § i föreningslagen (503/1989), vars verksamhet omfattar övning i bruk av skjutvapen och som inte finns till endast för jakt. Enligt detaljmotiveringen till 45 § avses med detta skytteföreningar och reservistföreningar. Också vissa jaktföreningar har ansökt om tillståndet i fråga. Utskottet anser det vara viktigt att också Försvarsutbildningsföreningen (MPK) — som inte har personmedlemmar — kan vara utbildningsorganisation också i fråga om handeldvapen.

Utskottet slår fast att en väsentlig del av yrkesmilitärernas arbetsuppgifter har att göra med hanteringen av olika slags vapen. Yrkesmilitärerna har utbildats mycket grundligt i vapenhantering. Försvarsutskottet påpekar att de också ofta är aktiva hobbyskyttar. Genom sin hobby upprätthåller och förbättrar de sin vapenhantering, som är en väsentlig del av deras arbete. Dessutom deltar de på detta sätt i tränings- och kursverksamheten inom olika organisationer. Den stamanställda personalen har en årlig skyldighet att upprätthålla sin skjutskicklighet också med pistoler. Yrkesmilitärernas lämplighet för sin uppgift testas ingående i samband med urvalet och uppföljning sker regelbundet under tjänstgöringen. Därför föreslår försvarsutskottet för förvaltningsutskottet att ett intyg från försvarsmakten över hobbyutövning ska jämföras med intyg från skytteföreningar.

Föreningsverksamhet är alltid frivillig medborgaraktivitet. Föreningarna ska även fortsättningsvis kunna välja sina medlemmar själva. I motiveringen till lagförslaget sägs det ändå att det i praktiken kan finnas mycket få alternativ när det gäller vilken förening den som ansöker om vapentillstånd kan gå med i. En betydande del av finländarna bor på orter där det inte finns vintertida skjutbanor. Över lag finns det alltför få skjutbanor på många ställen. Särskilt problematisk är situationen i huvudstadsregionen. En-

ligt utskottets mening innebär detta att alla finländare inte behandlas lika. Dessutom saknar många reservistföreningar och skytteföreningar vapen som medlemmarna skulle kunna använda för övningsskytte och även resurser att skaffa sådana.

Skytteträningen sker också ofta över föreningsgränserna. I många fall har två föreningar fördelat ansvaret för olika verksamhetsformer sinsemellan. Under sakkunnigutfrågningen framfördes det att det borde vara möjligt att ge intyg över hobbyutövning också till medlemmar i andra skytteföreningar och inte bara den egna föreningens kursdeltagare. En förutsättning för intyget kunde vara att skytteinstruktören känner personen i fråga och att instruktören vet tillräckligt mycket om dennes hobbyutövning. Detta är en motiverad synpunkt, menar utskottet, som vidare uttrycker sin oro över att det är mycket svårt för myndigheterna att övervaka föreningarnas faktiska verksamhet. Olika föreningar kan använda olika sätt för att intyga att någon utövat sin hobby.

Det kan också ses som ett betydande missförhållande att föreningarna och skytteinstruktörerna ges tillsyns- och övervakningsuppgifter av myndighetskaraktär utan att föreningarna får några som helst tilläggsresurser. Utskottet anser det vara nödvändigt att stödja föreningarnas verksamhet på lämpligt sätt när uppgifterna ökar.

Grundlagsutskottet säger i sitt utlåtande (GrUU 18/2010 rd) att krav på medlemskap i en skytteförening för förvärvstillstånd i praktiken betyder att föreningens beslut att inte ta upp en person som medlem i föreningen blir en avgörande faktor för möjligheten att förvärva tillstånd. Därför kommer grundlagsutskottet fram till att ett intyg från skytteföreningens skytteinstruktör är ett tillräckligt tillförlitligt bevis på sökandens aktiva och fortsatta sport- och hobby-skytte och att det inte finns någon anledning att lagstifta om medlemskap i en skytteförening som villkor för förvärvstillstånd. Det krävs en sådan justering för att lagförslaget till denna del ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I detta sammanhang påpekar försvarsutskottet att man även efter den ändring som grundlagsutskottet kräver kan räkna med en situation där skytteföreningarna får betydande tilläggsuppgifter. En förenings skytteinstruktör måste ha faktiska möjligheter att följa hur en person som ansökt om skjutvapentillstånd regelbundet övningsskjuter. Enligt utskottets syn kan en sådan kontroll av övningsskyttet på många håll genomföras bara genom en mekanism som på något sätt är kopplad till skytteföreningsverksamheten. Försvarsutskottet föreslår att förvaltningsutskottet i sitt betänkande närmare tar ställning till hur man i praktiken kan påvisa sådant aktivt hobbysskytte som krävs enligt 45 § när den som ansöker om förvärvstillstånd inte hör till en skytteförening.

Den obligatoriska tvååriga inövningsperioden

Ett villkor för att en person ska få tillstånd till handeldvapen är att den som ansöker om tillstånd för sport- eller hobbysskytte har utövat skytte i minst två år och fått intyg över sin hobbyutövning av föreningens skytteinstruktör. Enligt motiveringen till 45 § 4 mom. ska utövande av den berörda grenen, deltagande i tävlingar, verksamhet som funktionär vid tävlingar och verksamhet som tränare samt som instruktör vid användningen av vapen höra till ett aktivt sport- och hobbysskytte. Dessa utövandeformer ska beaktas vid bedömningen av hur aktivt personen utövar sin hobby. Närmare bestämmelser om hur ofta hobbyn ska utövas ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet. I fråga om yrkesmilitärer anser utskottet i enlighet med vad som sägs ovan vara rimlig praxis att ett intyg från försvarsmakten om att en person fått rutin i att använda handeldvapen genom yrket bör befria personen i fråga från den tvååriga inövningsperioden och tvånget att gå med i en förening.

Sakkunniga ser det problematiskt att det absolut krävs inövning i två år och föreningsmedlemskap innan man kan få sitt första tillstånd till handeldvapen. Enligt de sakkunniga är det inte den vapentyp som används vid övningen eller en föreskriven längre tid som är avgörande för hur engagerade någon är i sin hobby. Dessutom har

det framförts att också övning med luftvapen ska beaktas i bedömningen av om vapentillstånd kan beviljas. Om luftvapen godkänns som övningsvapen undanröjer man samtidigt det problem som följer av den årliga träningsrytmen. Krutvapen används vanligen bara under en halvårsperiod från våren till hösten.

Försvarsutskottet föreslår således för förvaltningsutskottet att den tid för inövning som krävs ska förkortas till 6–12 månader. Försvarsutskottet anser att en kortare period bättre än en tvåårsperiod skulle ge möjlighet att intensivare och mer kontrollerat följa den sökande och att påvisa övningens faktiska kvalitet. Om man vill behålla den tvååriga perioden i enlighet med propositionen föreslår försvarsutskottet att fullgjord beväringstjänst eller frivillig militärtjänst för kvinnor beaktas fullt ut när den föreskrivna tiden på två år räknas ut för förvärv av tillstånd att inneha vapen i fråga om de personer vars uppgifter under militärtjänstgöringen innefattat aktiv användning av handeldvapen (exempelvis militärpolis).

Gallring och tillsyn när det gäller sökandes och tillståndshavares personliga lämplighet

I utredningar om hur våldsamt beteende kan förebyggas har det ansetts att en av de viktigaste åtgärderna är att myndigheterna effektiviserar sitt informationsutbyte. Enligt uppgift är det också viktigt med hälsouppgifter, också om psykisk hälsa, när man försöker förutse och förebygga våldsamt beteende. Dessa uppgifter är väsentliga också när värnpliktigas tjänsteduglighet fastställs. Ett av de viktigaste kriterierna för tjänsteduglighet är att personen inte är till fara för sin egen eller andras säkerhet.

Regeringen föreslår nu att tillsynen ska effektiviseras när det gäller personlig lämplighet för dem som ansöker om eller innehar tillstånd. Detta ska ske bl.a. så att polisen får rätt till nödvändiga uppgifter om fullgörandet av militärtjänsten och bedömningen av tjänsteduglighet av försvarsmakten. En värnpliktig tillståndssökande ska visa upp dokumentation över fullgjord bevärings- eller civiltjänst eller över orsaken till uppskov eller avbrytande. Det är viktigt att uppgift

om förändringar som rör bedömningen av en värnpliktigs tjänsteduglighet genast också överförs från polisen till försvarsmakten, menar utskottet.

Försvarsmakten har framfört att ett meddelande på eget initiativ från försvarsmyndigheterna kräver att det utfärdas närmare anvisningar inom försvarsmakten för att praxis ska vara densamma på olika håll i landet. Utskottet anser att sådana anvisningar måste utarbetas. Att det behövs enhetlig praxis accentueras exempelvis av det faktum att disciplinära påföljder under militärtjänstgöringen inte nödvändigtvis innebär att personen i fråga är olämplig att inneha skjutvapen. Absolut största delen av de disciplinära straffen har att göra med förseningar till tjänstgöringen eller andra motsvarande gärningar som i princip saknar betydelse när det gäller tillståndsprövning för vapen. Däremot är en uppgift om avbruten tjänstgöring på grund av att den värnpliktige enligt värnpliktslagen äventyrar andras säkerhet väsentlig information för prövningen.

Försvarsmaktens sakkunniga pekar också på att propositionen kan innebära att en grupp personer vars militärtjänstgöring kommandören för truppförbandet avbrutit redan i början av tjänstgöringen exempelvis på grund av sjukdom, uppenbar olämplighet eller någon annan motsvarande orsak kommer att ligga utanför den krets personer som ska visa upp dokumentation eller som militärmyndigheterna har rätt att anmäla. I praktiken rör det sig om kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst och vars tjänstgöring avbryts inom 45 dagar från det att tjänstgöringen inleds, exempelvis på grund av olämplighet. I värnpliktsregistret registerförs inte uppgifter om de kvinnor som hemförlovas före den 45:e dagen. Utskottet anser att det är viktigt att också dessa personer beaktas i skjutvapenlagen.

Den som ansöker om tillstånd ska genomgå ett lämplighetstest enligt lagförslag 1 (45 c §). Dessutom avses tillståndsmyndigheten få rätt att med tillståndssökandens eller tillståndshavarens samtycke få uppgifter om dennes hälsa. Yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska ha rätt att till polisen anmäla en person som kan

anses vara olämplig att inneha vapentillstånd (114 §). Enligt inkommen utredning innebär en sådan anmälan inte att hälsouppgifter lämnas ut. Närmare bestämmelser om rätten att anmäla utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt propositionsmotiven vore det efter det att polisens rätt att få information har effektiviserats och ett lämplighetstest har införts ändamålsenligt att den medicinska bedömningen inte längre begärs regelmässigt, utan endast när man utifrån de uppgifter man har fått eller en intervju med den berörda personen har orsak att ifrågasätta tillståndssökandens personliga lämplighet. Den medicinska bedömningen ska omfatta en bedömning gjord av en läkare i egenskap av yrkesutbildad person över huruvida tillståndshavaren har en sådan sjukdom eller sådana psykiska problem att han eller hon måste anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Polisen ska enligt propositionsmotiven inte behöva få en medicinsk diagnos på personen, utan endast ovan nämnda bedömning. Bedömningen ska emellertid alltid vara sådan att tillståndsmyndigheten bland annat utifrån den kan bedöma om personen ska anses vara lämplig att inneha skjutvapen.

Det är meningen att lämplighetstestet ska baseras på försvarsmaktens s.k. P2-test för testning av värnpliktiga. Det som mäts i testet är tillståndssökandens våldsbenägenhet, våldsdyrkan, stresstålighet och motsvarande egenskaper. Testresultatet kan inte användas som motivering till avslag, men utifrån testet kan den sökande bes att komma med ytterligare redogörelser för sitt hälsotillstånd, såsom läkarintyg.

Dessa mekanismer för att utreda den sökandes hälsotillstånd är motiverade, anser utskottet. Utskottet understryker att resurser framför allt ska sättas in för att utreda bakgrund och testa lämplighet i fråga om dem som ansöker om ett första vapentillstånd. De föreslagna ändringarna gäller ändå alla som ansöker om nytt vapentillstånd, dvs. också de nuvarande tillståndshavarna. Utskottet ställer sig tveksamt till huruvida det faktiskt går att allokera resurserna så att man undersöker lämplighet och bakgrund på dem som ansöker om tillstånd första gången, efter-

som behandlingen av ansökningar om förnyat tillstånd tar väsentligt av de begränsade resurserna i anspråk. Dessutom fastslår utskottet att det även efter att de föreslagna förbättringarna gjorts kommer att vara uppenbart svårt att identifiera riskpersoner.

Deaktivering av skjutvapen

Ett av målen med propositionen är att bättre än för närvarande förhindra att vapen som gjorts obrukbara (deaktiverats) åter kan göras brukbara. Enligt uppgift bör man väsentligt effektivisera deaktiveringen av vapen, eftersom det nu går att återställa dem till fungerande vapen alltför lätt. Dessutom är det ett växande problem.

Det föreslagna 112 b § i skjutvapenlagen innebär att endast en vapennäringsidkare får göra ett vapen varaktigt obrukbart efter det att den föreslagna lagen trätt i kraft. I praktiken sköter försvarsmakten nu för tiden själv deaktiveringen av vapen den tagit ur bruk. På grundval av propositionen kan denna praxis fortsätta. Där emot kommer en deaktivering gjord inom försvaret enligt lagen inte att vara giltig om skjutvapnet lämnas ut till en utomstående. I detta avseende är förslaget motiverat, anser utskottet. Försvarsmakten har lång erfarenhet och gedigen yrkesskicklighet när det gäller att göra vapen varaktigt obrukbara, och därför anser utskottet att man ska jämställa sådan deaktivering med deaktivering utförd av en näringsidkare inom vapenbranschen.

Försvarsmakten framförde vidare under utfrågningen att den tornbeteckning som finns på dess vapen måste makuleras om ett skjutvapen som tillhört försvaret överförs i privat ägo. Detta kan ske till exempel genom att beteckningen kryssas över.

Övriga anmärkningar om lagförslaget

De sakkunniga som försvarsutskottet hört hade också flera andra ändringsförslag till de föreslagna bestämmelserna. Enligt uppgift anses särskilt följande ställen vara problematiska i lagförslag 1: bevis på fortsatt hobbyutövning med fem års mellanrum (53 a §), oklara definitioner av vapen och vapendelar (2 och 3 §), undantag från

tillståndsplikten (19 §) och inspektion av förvaringen (106 b §). I fråga om 53 a § om påvisande av aktiv hobbyverksamhet påpekar utskottet att regeringen i propositionsmotiven inte över huvud taget tar ställning till läget efter det att någon slutat med jakt eller hobbyskytte. Också den situationen bör beaktas i myndigheternas verksamhet. Enligt inhämtad utredning kommer det särskilt på grund av den åldrande befolkningen att finnas ca 500 000 vapen som slutar användas aktivt inom en tioårig granskningsperiod.

Enligt 19 § 1 mom. 2 punkten i den gällande skjutvapenlagen krävs det inte tillstånd för förvärv och innehav av vapendelar, om förvärvaren eller innehavaren har rätt att inneha ett skjutvapen som består av motsvarande delar. Enligt uppgift har det i praktiken gått att i landet föra in obegränsat med vapendelar och montera ihop dessa till nya fungerande vapen. Det föreslogs för utskottet att åtminstone stommen alltid bör omfattas av plikten att ha innehavstillstånd. Utskottet föreslår att förvaltningsutskottet beaktar detta i sitt betänkande.

Det har också ansetts vara ett problem att svartkrutsvapen inte beaktats i propositionen. I fråga om dessa vapen föreslås det att de ska likställas med hagelgevär, gevär, salongsgevär och kombinationsvapen när det gäller förvärv, innehav och parallelltillstånd.

Sammanfattning

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att propositionen innehåller många punkter som är problematiska och oklara, vilket på ett betydande sätt kan försvåra ansvarsfull och säker skjutverksamhet. Det framstår ändå som klart att skjutvapenlagen måste skärpas i syfte att minimera antalet våldsdåd som utförs med vapen. Enligt utredning från inrikesministeriet kommer Finlands skjutvapenlagstiftning inte att vara internationellt sett särskilt strikt ens efter att de föreslagna lagändringarna trätt i kraft.

Särskild uppmärksamhet bör fästas vid inrikesministeriets och polisens anvisningar för att lagen ska tillämpas enhetligt på olika håll i landet. Man bör också utreda om de som fått förvärvat skjutvapen ska åläggas att skaffa ett s.k.

skyttekort. Det ska i så fall vara avsett för de debuterande skyttar som nästan helt saknar erfarenhet av skjutning.

Det bör också understrykas att det går att inverka på många av de föreslagna bestämmelserna som upplevts problematiska genom en sådan förordning av statsrådet som särskilt beaktar reservistorganisationernas verksamhetsbehov. En central fråga som kommer att regleras närmare genom en statsrådsförordning är hur man bevisar aktivt utövande av sportskytte och hobbyskytte för att erhålla tillstånd till handeldvapen. Förordningen måste entydigt ange vad som är aktivt sport- och hobbyskytte, bl.a. hur många gånger den sökande ska ha tränat, för att tolkningspraxis ska bli enhetlig på olika håll i Finland. Det är viktigt att förordningen också beaktar Finlands krävande väderförhållanden och hur man påvisar hobbyutövning i fråga om luftpistol.

De beviljade skjutvapentillstånden och de skjutvapen som innehas på grundval av dem förs in i vapenregistret. Där fanns i januari 2009 nästan 1,9 miljoner registrerade vapen, inklusive parallelltillstånden. Antalet lovliga handeldvapen var ca 250 000. Och det fanns ca 670 000 tillståndshavare, inklusive både fysiska personer och organisationer.

Utskottet betonar att ett uppdaterat vapenregister är ett viktigt tillsynsverktyg. Utan ett fungerande register kan myndigheterna inte ha ett riksomfattande kontrollsystem för skjutvapentillstånd. Ett aktuellt och fungerande vapen-

register är ett ytterst viktigt verktyg också för medborgarnas rättssäkerhet. Det sägs ändå i regeringens proposition att vapenregistret är föråldrat i tekniskt och funktionellt avseende. Enligt uppgift är ända upp till 30—40 % av uppgifterna i registret felaktiga, och dessutom finns där ett betydande antal vapen med inkorrekta identifieringsuppgifter. Registret bör snabbt moderniseras och inrikesministeriet har redan inlett arbetet.

De som beviljar vapentillstånd behöver omfattande tilläggsresurser om vapenregistret ska upprätthållas och fungera på avsett vis. De nuvarande resurserna räcker inte ens till för att stryka de föråldrade och direkt felaktiga uppgifterna ur det nya registret — ett omfattande projekt redan i sig. Enligt uppgift skulle det krävas en arbetsinsats på 3—5 år av ca 10—20 personer för att rätta till felen i vapenregistret.

Man ska också ge akt på de myndigheters resurser och yrkesskicklighet som redan nu har tillsynsuppgifter i fråga om tillstånden. Landsomfattande utbildning i användningen av vapenregistret ordnades senast 1998 då registret började användas. Utskottet erfar att ärenden som gäller vapentillstånd i regel sköts vid sidan av andra uppgifter.

Utlåtande

Försvarsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 4 maj 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Korkeaoja /cent
vordf. Olli Nepponen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Juha Hakola /saml
Hanna-Leena Hemming /saml
Reijo Kallio /sd
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /cent

Jaakko Laakso /vänst
Reijo Laitinen /sd
Juha Mieto /cent
Lauri Oinonen /cent
Reijo Paajanen /saml
Sari Palm /kd
Eero Reijonen /cent
ers. Eero Akaan-Penttilä /kok.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.